

SIGNATORIES

Name	Authentication method	Date and time
Olli Pekka Vieltojärvi	Strong, MobileID FI	10.12.2024 08:34:18 UTC+02
RISTO TAPANI NIEMELÄ	Strong, BankID FI	10.12.2024 11:00:49 UTC+02

This document package contains:

- Front page (this page)
- The original document(s)
- The electronic signatures. These are not visible in the document, but are electronically integrated

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document

Muistio

Ranuan Näätääavan e-metanolilaitoksen ja tuulivoima-alueen YVA-hankkeen ennakkoneuvottelu

Paikka	Teams		
Päiväys	20.11.2024	Aika	8:30-11:37
Läsnä	Hannu Raasakka Lapin ELY Olli-Pekka Vieltojärvi Lapin ELY Anna Kurkela Lapin ELY Tarmo Oikarinen Lapin ELY Anni Olkonieniemi Lapin ELY Juuso Puurula Lapin ELY Pekka Räinä Lapin ELY Anne Lindholm Lapin ELY klo 9:44 Piippa Wäli Lapin ELY klo 8:50 Risto Niemelä Ranua Monica Koukkula Ranua Pekka Peuranen Rovaniemi (Ranuan ympäristövalvontaviranomainen) Päivi Rata-Romakkaniemi Rovakaaren ympäristöterveydenhuolto (Ranuan terveydensuojeluviranomainen) Sampo Mäkelä Simo Kaisa Kinnunen Lapin liitto Erika Kylmänen Pohjois-Pohjanmaan liitto Heta Narumo Pohjois-Pohjanmaan ELY Jari-Matti Kuusela Lapin maakuntamuseo Jani Hiltunen Lapin maakuntamuseo Juha Rintala Lapin hyvinvointialue, pelastuslaitos Mari Kangasluoma Pohjois-Suomen AVI Pauliina Kulmala Metsähallitus, luontopalvelut Vilma Sanaksenaho Paliskuntain yhdistys Paulo Amante ET Fuels Finland Oy Ville Kenttämaa Vapo Terra Oy Iida Tapanainen Vapo Terra Oy Sanna Jaatinen Sweco Finland Oy Tiina Mönkäre Sweco Finland Oy Timo Rysä Sweco Finland Oy Lise-Lotte Flemming Sweco Finland Oy Aija Lehikoinen Sweco Finland Oy Kalle Reinikainen AFRY Finland Oy		
Kopio	lin kunta Tornionlaakson museo Puolustusvoima, 3. logistiikkarykmentti Tukes		

1 Neuvottelun avaus ja asialistan hyväksyminen, muistion laatiminen, varmennus ja läsnäolijoiden toteaminen

Hannu Raasakka avasi neuvottelun klo 8.30. Puheenjohtajaksi sovittiin Hannu Raasakka ja muistion kirjoittajaksi Tiina Mönkäre.

Muistion hyväksyjiksi sovittiin Risto Niemelä ja Olli-Pekka Vieltojärvi.

Käytiin läpi läsnäolijat ja esittäytyttiin.

2 Hankkeen esittely (hankkeesta vastaava tai konsultti)

Paulo Amante esitteli ET Fuelsin tiimiä.

Ville Kenttämää esitteli hankkeen taustaa ja alustavia suunnitelmia. Esitys liitteenä.

Sanna Jaatinen esitteli YVA-menettelyssä arvioitavia vaihtoehtoja sekä prosessin tarkempaa kuvausta.

Päivi Rata-Romakkaniemi: Kysyisin täsmennystä käytettyihin termeihin vesistä. YVA-ohjelmassa puhutaan raakavedestä, joka puhdistetaan juomavedeksi. Kuitenkin ilmeisesti raakavesi on jo talousvettä, joka on juomakelpoista.

Sanna Jaatinen: Kiitos täsmennyksestä, selvennetään YVA-ohjelman termejä.

Ville Kenttämää: Raakavesi on tosiaan talousvettä, joka puhdistetaan prosessia varten.

Olli-Pekka Vieltojärvi: Raakavesimäärä on mittava, 1000 m³ päivässä, mikä vastaa noin 5000 asukkaan vedenkulutusta, mikä kasvattaa merkittävästi Ranuan nykyistä kulutusta. Mistä vesimäärä saadaan? Ohjelmassa on hyvä kuvata alustavat suunnitelmat.

Ville Kenttämää: Asiasta alustavasti keskusteltu Ranuan Infran kanssa. Heidän mukaansa on mahdollista saada nykyisistä vedenottamoista, mutta mahdollisesti luvitetaan uusi pohjavesialue tehtaan tarpeisiin (Härkäpuronharju hankealueen lähellä).

Päivi Rata-Romakkaniemi: Vedenotto tarvitsee oman luvan, mutta talousveden toimittamiseen tarvitaan Rovakaaren ympäristöterveydenhuollosta terveydensuojelulain mukainen lupa (pelkästä uudesta vedenjakelualueesta tehdään ilmoitus). Vettä ei saa toimittaa ennen kuin vesilaitoksen toiminta on hyväksytty.

3 Hankealueen nykytila ja suunnitellut selvitykset (konsultti)

Sanna Jaatinen esitteli hankkeen nykytilaa ja suunniteltuja selvitykset.

Ville Kenttämää: Tutkien käyttöä tullaan YVA-menettelyssä ehdottamaan linnustovaikutusten huomioimiseen.

Kalle Reinikainen kuvasi poronhoidon nykytilaa ja selvitystä.

2024-11-20

Mari Kangasluoma: Minkä takia joitakin tuulivoimaloita on toisessa vaihtoehdossa jätetty pois?

Ville Kenttämä: YVA-menettelyssä perinteisesti kaksi eroavaa vaihtoehtoa tuulivoimaloiden määrälle. Hankkeessa on kuitenkin tärkeää, että tuulivoimaa on riittävästi tuotannon tarpeisiin. VE2:n muodostamisessa huomioitu poronhoito ja rakennettavuus, sillä luontoselvitysten tietoja ei ole vielä saatavilla.

Hannu Raasakka: YVA-menettelyssä pitää olla vertailtavia vaihtoehtoja.

4 Menettelyt ja niiden yhteensovittaminen (konsultti): YVA-menettely, kaavoitus, Natura-arviointi, poronhoitolain 53 §:n mukaiset neuvottelut

Suunnitelmana, että YVA-ohjelma kuulutetaan tammikuussa 2025 ja YVA-selostus tammikuussa 2025.

Natura-arviointi osana YVA-selostusta.

Poronhoitolain 53§:n mukainen neuvottelu pyritään järjestämään ennen YVA-ohjelman kuuluttamista ja vastaavasti selostusvaiheessa.

Timo Rysä: Kaavoitus ja YVA erillismenettelynä. Nähtävilläoloajat ja yleisötilaisuudet ovat yhteiset, jotta osallistaminen on selkeää. Perustellun päätelmän jälkeen kaavoitusprosessi jatkuu. Tuulivoima-alue voidaan luvittaa osayleiskaavalla, mutta tehdaskokonaisuus tarvitsee asemakaavan.

5 Viranomaisten puheenvuorot

Ranuan kunta

Risto Niemelä: Hanke on valtava kokonaisuus, jossa on paljon uutta pienelle kunnalle. Kunnan näkökulmasta suunnitelmat näyttävät hyvältä, ja prosessin aikana selviää tarkemmin. Kaavoitus ja vesijoitohankkeet etenevät kunnassa.

Ranuan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (Rovaniemi)

Pekka Peuranen: Tässä on kattavasti kuvattu prosessia. Suunnitellut selvitykset vakiintuneen käytännön mukaisia. Hankealue sijoittuu kohtalaisen keskelle ei mitään.

Terveystensuojeluviranomainen, Rovakaaren ympäristöhuolto

Päivi Rata-Romakkaniemi: Pohjavesialueet ja vedenottamot tulee huomioida YVAssa, esimerkiksi Rovastinahan vedenottamoon kohdistuvat vaikutukset. Samoin melu- ja välkevaikutusten arviointi tärkeitä. Yhteisvaikutukset (melu ja välke) arvioitava erityisesti Rahaselän tuulivoimahankkeen kanssa. Lisäksi maisemavaikutukset jokivarren (Simojoki) asutukseen.

Simon kunta

Sampo Mäkelä: Yhteisvaikutusten arviointi tärkeää. Liikennemäärä kasvaa selvästi, tarkasteltava miten määrän kasvu vaikuttaa Simoon asti.

Iin kunta

Tapani Pukinkorvan kirjallinen kommentti toimitettu ennen ennakkoneuvottelua:

2024-11-20

- Prosessijätevesien huolto ja käsittely tehdasalueella on tavoiteltava ja hyvä asia erityisesti näin lähellä Litokairaa.
- Hankkeessa tulee selvittää alueen pintavesien laskemissuunnat, jotta voidaan arvioida lin kunnan pintavesien laadun varmistus sekä arvioida hule- ja jätevesien määrät, jotka voivat ohjautua pintavesiin, sillä Kivijoen ja Kuivajoen vedenlaadun säilyminen tulee taata.
- Lisäksi täytyy varmistaa erityisesti, mitkä ovat vaikutukset Litokairalle, Oijärvelle, Kuivajoelle ja Kivijoelle sekä niiden sivuhaaroille ja lin Jännessuon Natura-alueelle.
- Viitaten edelliseen pintavesien laaduntarkkailuun, laitoksen prosessien jäteainesten ja muiden vahingollisten aineiden käsittely ja poisto on hyvä pitää selkeästi kuvattuna YVA:ssa (jätevedet, polttoaineet, sivutuotteet yms.), jotta voidaan arvioida riskit tarpeeksi kattavasti kaikissa eri vaiheissa
- Tuulivoimaloiden näkymistä olisi hyvä tarkkailla myös Kivijoen varrelta/Oijärven asutusten suunnalta.

Timo Rysä: Hulevesiselvitys ja -suunnitelma on selvästi tarpeellinen hankkeessa.

Lapin liitto

Kaisa Kinnunen: Maakuntakaavan kirjaukset on huomioitu YVA-menettelyssä. Alueella kulkee moottorikelkkareitti. Lisäksi sijaitsee tärkeä pohjavesialue. Maakuntakaavassa kehittämismerkinnät matkailun ja virkistämisen kohdealuetta. Lähellä Rovastinahon taajama-alue. Maakuntakaavan yleismääräykset tuulivoiman osalta huomioitu, mutta niiden lisäksi huomioitava myös poronhoitoa ja suojelualueita koskevat määräykset.

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Erika Kylmänen: Tärkeä ja mielenkiintoinen hanke. Tämä on seudullisen kokoluokan puisto, pitäisikö olla Lapin maakuntakaavassa merkitty tuulivoima-alueeksi.

Hannu Raasakka: Lapissa tuulivoima-alueita ei ole kattavasti merkitty maakuntakaavoihin. Lapin maakuntakaava useassa osassa. Vain osassa Lapin maakuntakaavoista maakunnallisesti merkittävät tv-alueet on merkitty maakuntakaavaan. Yleisesti ottaen vain pieni osa hankkeista sijoittuu maakuntakaavan merkintöjen alueille.

Erika Kylmänen: Lapissa valmistunut toinen selvitys aurinko- ja tuulivoimasta. Onko hankealue tunnistettu tässä selvityksessä?

Hannu Raasakka: Selvitys tehty mahdollisesti tulevaa energiavaihemaaakuntakaavaa varten, mutta ei ole tarkistettu onko tämä alue siinä merkitty tuulivoima-alueeksi.

Ville Kenttämää: Jollain tasolla huomioitu viimeisimmässä selvityksessä.

Erika Kylmänen: Osa alueesta mukana viimeisessä selvityksessä, mutta ei kokonaan. Vaikutuksia arvioidaan YVA-menettelyssä ja se tuo lisätietoa. Hanke sijoittuu n. 6 km maakuntarajasta. Natura- ja suojelualueet on huomioitava,

erityisesti Litokaira on merkittävä Natura-alue, sillä se on erämainen, herkkä ympäristö maankäytön muutoksille.

2024-11-20

Pohjois-Pohjanmaalla energia- ja ilmastovaihemaaakuntakaavaan tehty paljon taustaselvityksiä. Selvitetty mm. Natura-riskiä ja ekologista verkostoa, tarkastelualue ulottuu 25 km maakuntarajasta, jotta yhteisvaikutuksia pystytään huomioimaan. Naturariski-selvitys sisältää hyvää tietoa hankkeen jatkosuunnitteluun. Tunnistettu, että Litokairan alueelle muodostuu suurempia riskejä tuulivoimasta ja sähkönsiirrosta molemmista maakunnista. Hankealue on laaja, sinne sijoittuu 2 maakotkan reviiriä, osa voimaloista lähellä maakotkien ydinreviiriä. Näätääavan hanke sijoittuu erityisen lähelle maakotkien ydinreviiriä. Reviirien pysyttävä elinvoimaisina. Maakotka tulee huomioida erityisen tarkasti ja yhteisvaikutukset tärkeitä.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Heta Narumo: Maisemalliset vaikutukset etelään Oijärvelle selvitettävä, samoin kuin Natura-alueita koskevat vaikutukset. Hankealue on muuttolintujen päämuuttoreittien itäpuolella. Linnustoselvityksiä tarvitaan melko laajasti huomioiden linnustollisesti arvokas alue molempien maakuntien alueella.

Hanke on laaja voimalakokonaisuus e-metanolin tuotantoon off-gridinä. Selviääkö ilman sähkönsiirtoja kokonaan? Hankekuvauksessa ei ole mainittu sähköön varastointia. Suorat negatiiviset ilmastovaikutukset syntyvät rakentamisesta, tarvittavista materiaaleista ja liikenteestä. Positiivisia vaikutuksia on myös. Onko polttolaitoksen CO₂ talteenotto 100 %? Entä lämmönpoisto prosesseista? Huomioitava myös biopolttolaitos ja maankäyttö vaikutusten tarkastelussa. Selostusvaiheen tarkastelussa nämä olisi hyvä ottaa huomioon tarkemmin.

Ville Kenttämää ja Paulo Amante: Hankealueelle tulee keskijännitteinen 20 kV sähköliittymä turvalaitteita varten. Ei suunnitella isoja voimajohtolinjoja. Energiavarastointi on osa hanketta, sillä voidaan säädellä tuulivoimatuotannon vaihtelevuutta ja taata tasainen sähkömäärä elektrolysereille.

Lapin maakuntamuseo

Jari-Matti Kuusela: Hankealueella ei tunnettuja kohteita tällä hetkellä. Kartoista puuttui joitakin alueita, lisättävä. Arkeologiseen inventointiin saatavilla MML laserkeilausaineistoa, tätä tulee hyödyntää. Inventoinnin raportti on toimitettava tarkastettavaksi alueelliselle vastuumuseolle välittömästi, kun se valmistuu.

Jani Hiltunen: Maisema- ja kulttuuriympäristökartalta puuttui Jaatilansaaren maisema-alue sekä Ruikan kylän valtakunnallinen rakennettu kulttuuriympäristö. Hankkeessa ei ole esitetty inventointia rakennettuun kulttuuriympäristöön. Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi -hanke on inventoinut kohteista Rovastinahosta, jotka otettava huomioon. ELYltä saatavilla aineisto. Näkyvyysanalyysin perusteella arvioitava täydennysinventointien tarve paikoille, joihin voimat näkyvät.

Tornionlaakson museo

Teija Ylimartimon kirjallinen kommentti toimitettu ennen ennakoneuvottelua:

Museon toimialueeseen kuuluvaan Simon kunnan alueelle hankkeesta kohdistuu pääasiassa maisemavaikutuksia. Hankkeen maisemavaikutusten osalta keskeisiä ovat yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa. Huomiota tulee kiinnittää karttojen ja analyysien havainnollisuuteen. Näkyvyysalueanalyysikartoissa on hyvä esittää arvoalueet ja

myös analyysit yhteisvaikutuksista tulee esittää. Havainnekuvia on hyvä olla mahdollisimman paljon, eri vuodenaajoista, päivä- ja yöajasta sekä yhteisvaikutuksista. Havainnekuvia on syytä esittää ainakin Simojokivarren arvoalueilta.

Muilta osin museo ottaa tarvittaessa hankkeeseen kantaa lausunnoissaan YVA-ohjelmasta ja -selostuksesta.

Hannu Raasakka: Maisemasta kommentoidaan usein, havainnekuvista ja niiden paikoista esitetään toiveita mielipiteissä ja lausunnoissa.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Mari Kangasluoma: Selvitykset ovat keskeisiä, sillä ympäristöluvan kannalta laaja tehdaskokonaisuus. Biopolttolaitos yksinään keskisuuri, jolloin kuuluisi kunnan lupaviranomaiselle, mutta koska biopolttolaitos muodostaa tehtaan kanssa teknisen ja toiminnallisen kokonaisuuden, niin kaikille tulee yhteinen ympäristölupa. YVAssa on arvioitava kaikki päästöt ja niiden vaikutukset. Syntyvistä jätteistä on kuvattava koostumus, laatu ja määrä, käsitelläänkö alueella ja löytyykö jakeille vastaanottaja. Myös onko vaarallisia jätteitä. Kemikaalien käyttö kuvattava, myös hulevesien johtaminen läheisiin pintavesiin, jos tapahtuu esimerkiksi kemikaali- tai ympäristövahinkoja, kuinka niihin varaudutaan.

Hyvä olla melumallinnus, ja siinä voitaisiin huomioida liikenne. Ympäristöluvassa otettava huomioon lisääntyvä liikenne lähialueella.

Tuulivoima-alueen ympäristöluvan tarve on selvitettävä erikseen. AVI ei yleensä ole käsitellyt maatuulivoiman ympäristölupia, koska sellaista ei yleensä tarvita tai kunta käsitellyt. Jos tuulivoimalat tarvitsevat ympäristöluvan, voisivat tulla samassa lupakokonaisuudessa AVIn käsiteltäväksi, koska tekninen yhteys isompaan hankkeeseen. Tällöin ollaan AVI:ssa uudessa tilanteessa, koska maatuulivoimaa ei olla ennen AVI:ssa luvitettu.

Uusi vedenottamo tarvitsee vesilain mukaisen luvan AVI:ltä, ja tulee huomioida aika sen käsittelyyn. Jos kunnalliseen viemäriin johdetaan jätevesiä, jotka poikkeavat asumajätevesistä, esimerkiksi poikkeustilanteessa, tulee varmistua siitä, että puhdistamo pystyy ne vastaanottamaan.

Viranomaisilla menossa organisaatiouudistus. YVA-menettelyn aikana aloittaa uusi lupa- ja valvontavirasto 1.1.2026 alkaen.

Hannu Raasakka: Lähtökohtaisesti maatuulivoima ei tarvitse ympäristölupaa. Ympäristölupa on päästöjä varten, eli melun tai väkkeen takia voisi tarvita, mutta hankkeet suunnitellaan yleensä niin, ettei lupaa tarvita.

Lapin hyvinvointialue, pelastuslaitos:

Juha Rintala: Ei ennakkoneuvotteluvaiheessa huomautettavaa. Hankkeen rakennuslupavaiheessa annetaan lausunto, jotta paloasetus huomioidaan ja pelastustoiminnan edellytykset täyttyvät. Mielenkiintoinen hanke.

Metsähallitus, luontopalvelut

Pauliina Kulmala: Hankealueen sisällä valtion suojeluun tarkoitettu alue, jonka lähelle suunniteltu teitä ja voimaloita. Alue esitettävä kartalla, missä näkyvät tulevat rakenteet.

Litokairassa on poikkeukselliset luontoarvot, linnustollisesti kansainvälisesti arvokas alue. Natura-vaikutusten arviointi tulee perustua riittäviin perusteisiin

suojelluista arvoista, linnustoselvityksiä kannattaa suunnata myös Natura-alueelle. Pesimäpaikkojen lisäksi kannattaa tarkkailla lentosuuntia. Hankealueelle osuu kaksi maakotkareviiriä, myös ydinreviiriä, jolle sijoittuu puolet kotkaparin lennoista. Metsähallituksen ohjeiden mukaan arviointi maakotkan osalta. Elinympäristömallia ei mainittu, mutta se kannattaa pyytää Metsähallitukselta.

Paliskuntain yhdistys

Vilma Sanaksenaho: Isosydänmaan ja Kuukkaan paliskuntien alueella ja alue keskeinen paliskuntien kannalta. Alueella on mm. kevät- ja kesälaidunnusta ja vasoma-alue. Alueella sijaitsee maakuntakaavassa merkitty poronhoidon kannalta tärkeä kohde, jossa sijaitsee kesämerkitysaita. Nämä rakenteet on turvattava, samoin niiden säilyminen: tulee huomioida, että erityisen tärkeille alueille voi johtaa pitkiäkin reittejä.

Nykytilakuvaus käytävä läpi paliskunnan kanssa ja sen on oltava tarpeeksi laaja. Kiintoaitoja on muitakin kuin yksi. Yhteisvaikutuksia tarkasteltava, Isosydänmaan alueella toiminnassa olevaa tuulivoimaa ja molempien paliskuntien alueelle suunnitellaan. Lisäksi lähellä Suhangon kaivoshanke.

Poronhoitolain 53§ neuvottelut on suositeltavaa pitää YVA-ohjelmavaiheessa ja selostusvaiheessa ennen nähtäville laittoa. Lisäksi on varattava riittävästi aikaa selvityksen läpikäyntiin paliskuntien kanssa. Paliskuntien kanta hankkeeseen on kielteinen, koska hankkeesta aiheutuu liikaa haittaa. Jos hanke etenee, niin lieventämisestä ja kompensoinnista neuvoteltava.

Lapin ELY

Tarmo Oikarinen: Liikenteen nykytila hyvin kuvattu. Erikoiskuljetusreitit on kuvattava kartalla ja eriteltävä rakentamisen, toiminnan ja lopettamisen aikaiset vaikutukset. Sisäinen liikenne kuvattava, sitä rakennusaikana varmaankin on. Turvallisuusseikat reittien varrella huomioitava, esimerkiksi liikenneturvallisuus koulujen ja päiväkotien lähellä. Vesi- ja viemäriverkostojen rakentamisen vaikutukset teihin, kun tulee ylityksiä tai alituksia. Raskas liikenne lisääntyy alueella, sen vaikutukset häiriintyviin kohteisiin. Siltojen kantokyky (painorajoitukset) ja kelirikkoajan rajoitukset huomioitava. Jos yhtä aikaa rakennetaan muitakin tuulivoimaloita, erikoiskuljetuksia on paljon, joten yhteisvaikutusten arviointi tarpeen.

Juuso Puurula: Ilmastovaikutusten näkökulmasta mielenkiintoinen hanke. Hiilijalanjälkilaskennassa huomioitava rakentamisen aikaiset vaikutukset ja kaikki osat mukaan lukien tiet, akkuvarastot. Hankkeesta saatavissa päästöhyötyjä tuottamalla e-metanolia off-gridinä. YVA-ohjelmaan tarkennettava, ettei tuulivoimalla korvata muuta sähköntuotantoa, koska ei ole sähkönsiirtoa. Hiilijalanjälkilaskenta esimerkiksi selostuksen liitteeksi.

Anna Kurkela: Vesien osalta pintavesikartta tehty laajalta alueelta, mutta löytyy myös tarkempi kartta. YVA-ohjelman s. 105 karttaan olisi hyvä lisätä suunnitellut rakenteet, jotta hahmottuu sijoittuminen suhteessa pintavesiin. Hulevesien hallintasuunnitelma on hyvä tehdä, ja huomioitava ilmastomuutoksen vaikutukset sadantaan. Lisäksi huomioitava voimakas sulaminen, ilmastomuutos äärevöittää ilmiöitä, jolloin kevään sulaminen voi olla nopea ja syntyä paljon vesiä kerralla.

Vesitalous alueella muuttuu, kun rakennetaan tuulivoimalat, tiet ja tehdasalue. YVA-menettelyssä esitettävä arvio, kuinka iso osa muuttuu rakennetuksi alueeksi, jossa vettä läpäisemätön pinta. Yleisesti tuulivoimaloita ei pidä sijoittaa liian lähelle vesistöjä, koska kasvillisuus joudutaan raivaamaan, tällöin pitää tehdä vaikutusarviointi rantavyöhykkeeseen. Sisäinen sähköverkko, onko

maakaapeli vai ilmajohto? Tärkeää tuoda esille, samoin vesijohtoputkisto, että mihin sijoittuu. Risteääkö vesistöjen kanssa? Jos uusi tiestö risteää vesistöjen kanssa, mitkä ovat sen vaikutukset. Silta on parempi ratkaisu, rumpu mahdollinen, mutta pitää olla riittävän suuri eikä saa estää kalojen kulkemista.

Anne Lindholm: Pohjavesiasiantuntija, ja kutsuttiin ennakkoneuvotteluun sen jo alettua. Hankkeessa on iso vedenoton tarve ja vesi on ennakkomateriaalin perusteella tarkoitus ottaa kunnallisesta vedenjohtoverkosta. Hyödynnetäänkö nykyisiä vedenottoja, riittää niiden antoisuus? Jos hyödynnetään olemassa olevia ottamoita, tulee tarkastella niiden antoisuuden riittävyyttä. Jos rakennetaan uusi vedenotto, tulee tehdä kattavat pohjavesiselvitykset ja on selostettava, miten se toteutetaan, jääkö toteutus kunnalle. Vaikutukset arvioitava YVA-menettelyn yhteydessä. Hanke ei saa vaarantaa Ranuan talousveden hankintaa (määrällisesti tai laadullisesti).

Tarvitaan vesilain mukainen lupa, jos tehdään uusi vedenotto. Jos vesi taas otetaan olemassa olevista ottamoista, tulee lupien osalta tarkistaa, tarvitaanko niiden päivitystä tai kokonaan uusia lupia.

Hankkeessa on tunnistettu luokitellut pohjavesialueet. Rovastinahon 1E-luokan pohjavesialue sijaitsee hankealueella ja vaikutukset siihen tulee arvioida. Luonnontilaiset lähteet on selvitettävä luontoselvitysten yhteydessä, vesilain mukaisesti. Metsälaki ei ole riittävä lähteisiin, koska suojelu vesilain nojalla. Jos luonnontila muuttuu, tarvitaan poikkeamislupa vaarantamiskiellosta. Rovastinahon alueella luonnontilaisia lähteitä.

Tämän tyyppiset hankkeet tarvitsevat paljon maa-aineksia. Tulee arvioida eri vaihtoehtoissa maa-ainesten kokonaistarve, sekä esittää tarve eriteltynä mm. tehtaan, tiestön ja voimala-alueiden osalta. Maa-ainesten oton vaikutukset myös arvioitava, otetaanko hankealueelta vai jostain muualta, koska maa-ainesten ottaminen liittyy hankkeeseen. Maa-ainesten ottamisella voi olla vaikutuksia myös esim. lähteisiin ja lajistoon.

Piippa Wäli: Litokairan Natura-alue on Pohjois-Pohjanmaan ELYn vastuulla. Kun luontovaikutuksia arvioidaan, uusi LUOPAS opas ohjekirjana. Siitä tarkistaa miten muuttunut verrattuna edelliseen oppaaseen.

Luontotyyppien osalta ei voi tukeutua vain metsälain mukaisiin kohteisiin, koska metsälaissa vain pienet kohteet eivätkä suurialaiset näy. Inventointien tulee olla siis kattava laajempien kohteiden osalta. Luontotyyppi ja kasvillisuus inventoitava kaikilta alueilta missä tehdään rakentamista ja kaivamista, riittävän laajalta vaikutusalueelta. Vaikutukset voivat ulottua etäälle, kun esimerkiksi sadevesien imeytyminen muuttuu tai pintavaluntareitit ja pohjavesien virtaukset muuttuvat. Myös pohjavesivaikutteiset luontotyypit on huomioitava.

Laaja hankealue, vaikkei sähkönsiirtoreittejä ole. Selvitettävä kanalinnut ja pöllöt sekä pesimälinnusto. Kannattaa kiinnittää huomiota, että riittävän laajat selvitykset. Lepakot ja viitasammakot, ei ole hankealueelta valmiiksi löydetty, mutta lähiympäristössä on, joten tärkeä selvittää.

Saukkoselvityksen tarpeesta, kyseessä on direktiivilaji, jonka lisääntymis- ja levähtämispaikkoihin kajoaminen on kielletty. Suositeltavaa selvittää alueet, joissa virtavesiä ylitetään ja niiden lähialueet, sekä tuulivoimaloiden tai muiden rakenteiden läheisyyteen sijoittuvat virtavesien rannat. Saukkoselvitys lumijälkilaskennan yhteydessä voi riittää, pesimäonkaloita vaikea löytää kesällä. Kuitenkin saukkoselvitystä voidaan tehdä myös kesällä, jolloin voi havaita merkittäviä revierejä saukon ulosteiden perusteella (lajin tunnistaa hajusta).

Muuttolintujen tarkkailussa huomioitava myös hankealueen ulkopuolella liikkuvat linnut, Natura-arvioinnissa huomioitava myös kauemmat SPA-alueet

(Natura-tarveharkinnat näille alueille). Simojoella voi olla ohjaava reitti, eli havaintoja mahdollisesti sinne ja Litokairalle. Huomionarvoista myös mikäli muuttoreittien voidaan havaintojen perusteella todeta kulkevan hankealueen ulkopuolella.

Suuret petolinnut ja niiden pesimäpaikat vaativat riittävän lentoreittitarkkailun, myös Natura-alueelta. Alueella muuttohaukka ja maakotka. Muuttohaukalla pesimäreviiri alueella ja lähistöllä, Lapissa muuttohaukka huonossa tilanteessa, ei saisi heikentää pesimäolosuhteita entisestään.

Litokairan Natura-arvioinnissa jokainen suojeluperuste tulee tarkastella erikseen. Jos tulee merkittäviä heikennyksiä, tulee esittää täsmälliset lieventävät toimenpiteet, mikäli niitä esitetään, kuka toteuttaa ja milloin.

Pekka Räinen: Alue sijoittuu kahdelle vesienhoitoalueelle: Kemijoki ja Oulunjoen/Iijoen alueet. Nämä tarkasteltava molemmat. Vesistövaikutuksista yleisenä huomiona, että ohjelmassa on kuvattu rakentamisaikaiset vaikutukset hyvin, lisäksi pitää toiminnan aikaiset vaikutukset arvioida. Pieniin vesiin kohdistuu vaikutuksia. Purohelmi-aineisto on hyvä pohja, syytä inventoida maastossa, pitääkö paikkansa. Lähteiden ja puron luonnontilan vaarantaminen edellyttää vesilain mukaista poikkeamislupaa. Vaikutuksia voi ulottua hankealueen ulkopuolelle.

Vastikään on tullut EU:n tuomioistuimen päätös liittyen vesienhoidon tavoitteisiin vesimuodostumiksi rajaamattomien vesien osalta. Käytännössä päätös tarkoittaa, että vesienhoidon tavoitteet koskevat kokoluokaltaan 0,5 km² ja sitä suurempia järviä. Vesipuidedirektiivissä tyypiteltävien virtavesien osalta valuma-alueen kokoraja on 10 km².

Anni Olkonieni: Kartoissa tulee numeroida tuulivoimalat, jotta voi kommentoida yksittäisiä voimaloista. Esityksessä ja ohjelmassa kerrottiin yleisötilaisuuksista, asukaskyselyitä ja haastatteluista. Miten ja missä muodossa nämä toteutetaan ja ketä haastatellaan. Mille alueelle kysely kohdistetaan. Näitä tarkennettava.

Hankealueella sijaitsee moottorikelkkareitti. Ohjelmaluonnoksessa on mainittu, että jos vaikutuksia halutaan välttää, niin reittiä tulee siirtää. Vaihtoehdoksi ei ole esitetty ollenkaan voimaloiden siirtämistä eri paikkaa, miksi? Tätä vaihtoehtoa on asianmukaista käsitellä ohjelmassa.

Rakentamisen aikaiset vaikutukset tulee huomioida koko elinkaaren ajalta. Yhteisvaikutuksista huomioida melu- ja väikevaikutukset Rahaselän hankkeen kanssa. Näiden hankkeiden väliin jää myös kyläkeskittymä ja virkistysalue.

Olli-Pekka Vieltojärvi: Alkuun muutoseikkoja, etusivulle ei konsultin logoa, vain hankkeesta vastaava. Myös ELYn logo pois ohjelmasta.

Toiveena, että hankkeen kuvaus esitettäisiin tiiviimmin ja selkeämmin, parin sivun kuvaus omalla yläotsikollaan. Minkä hankkeen vaikutuksia tarkastellaan. Hanke on muutos nykytilaan. Kuvaus sisältäisi kaiken hankkeeseen kuuluvan, biovoimalaitos, vedet, akkuvastointi jne.

Olisi hyvä esittää vesi- ja massatase. Vettä otetaan iso määrä, tuotemäärä pienempi, mitä vedelle tapahtuu. Samoin massatase olisi syytä esittää YVA-selostusvaiheessa, ohjelmassa voi kuvata miten tase aiotaan esittää.

Muiden hankkeiden osalta malminetsintäalueita ei ole huomioitu. Ne kannattaa tarkastella erityisesti yhteisvaikutusten osalta.

Hankkeessa tuodaan puuta biopolttolaitokseen. Missä muodossa tulee, hakkeena vai rankana. Jos haketus on alueella, se on osa hanketta. Alueella on varmaan näiden varastointiakin.

YVA-ohjelman kuulemisvaiheessa saatetaan käyttää 60 vrk, koska iso hanke.

2024-11-20

Hannu Raasakka: Maisema ja kulttuuriympäristön vaikutukset pitää olla eritelty arvioinnissa, koska ne ovat eri asioita.

Keskustelua ja kysymyksiä:

Lise-Lotte Flemming: Tarvitaanko Natura-arviointi Litokairan lisäksi muille? Esimerkiksi Simojoki.

Piippa Wäli: Mihin jätevesiä johdetaan? Jos vaikutuksia tulee Simojokeen, niin mahdollisesti tarvitaan. Suhangon kaivoksella on jo jonkin verran vaikutusta.

Lise-Lotte Flemming: Kirjojokikorento Simojoella, onko tarve selvittää hankealueella? Vesistöt pienemmät siellä.

Piippa Wäli: Ruonajoella havaintoja myös, mahdollisesti esiintyy hankealueella. On direktiivilaji, pitäisi tarkastella, mikäli puroihin tulee sellaisia vaikutuksia, että vaarantuu lisääntymis- ja levähdysalueet.

Lise-Lotte Flemming: Litokairan Natura-arvioinnissa tarkastellaan suojeluperustelait. Onko muita lajeja, jotka kannattaisi tarkastella?

Piippa Wäli: Natura-tietolomakkeella tieto muista huomionarvoisista lajeista, niitä kannattaa nostaa esille. Pääasiallinen tarkastelu suojeluperustelajeissa.

Lise-Lotte Flemming: Saukko: tarvitseeko kesäinventointia, vai riittääkö lisätarkkailu talvella?

Piippa Wäli: Riippuu minkälaisia vaikutuksia kohdistuu virtavesiin. Tarkkailua on mahdollista tehdä talvella ja kesällä.

Aija Lehtikainen: Mietitään neuvottelun perusteella linnustovaikutusten arviointia lisää, ja ollaan yhteydessä, jos tarvitsee.

Hannu Raasakka: YVA-ohjelmalausunnossa otetaan vielä tarkemmin kantaa tarvittaviin selvityksiin.

6 Aikataulu ja jatkotoimenpiteet

Käytiin läpi suunniteltua aikataulua. Vuosi aikaa tehdä luontoselvityksiä. Tärkeää saada riittävät selvitykset.

Virastomuutokset voivat vaikuttaa käsittelyaikatauluun.

Olli-Pekka Vieltojärvi: ELY harkitsee, tarvitaanko ohjelmavaiheessa 60 vrk:n nähtävillä oloa.

7 Muut asiat

Ennakkoneuvottelun aikana Teamsin keskustelussa käytiin keskustelua:

Aija Lehtikainen: Litokairalle tehdään Natura-arviointi. Hankealueen ympäristössä (20 km säteellä) on kolme muuta SPA-aluetta. Näiden perustelajeina 1–3 salassa pidettävää uhanalaista lajia. Onko ELYllä näkemystä, tarviiko Litokairan lisäksi tehdä muita Natura-arviointeja?

Piippa Wäli: Teidän tulee laatia näistä muista SPA-alueista nk. tarveharkinta uuden LUOPAS-oppaan mukaisesti. Ja mikäli siinä todetaan, että merkittävät heikennykset suojeluperusteisiin eivät ole poissuljettuja, tulee Natura-arviointi tehdä.

Simojoen Natura-alueeseen kohdistuvia vaikutuksia tarkasteltaessa on huomioitava yhteisvaikutukset erityisesti Suhangon kaivoshankkeen kanssa (ja metsätalouden kanssa). Huomioitavaa on myös, että Simojoen Natura-alueen yksi suojeluperuste on raakku. Vaikka sen tunnetut esiintymät ovat yläjuoksulla, raakun tärkeä isäntäkala on lohi. Vaikutukset, mitkä kohdistuvat loheen, välillisesti kohdistuvat myös raakkuun.

Linnustoselvityksiin (ja nisäkässelvityksiin) saa vahvistusta, mikäli pystytään huomioimaan paikallisten harrastajien havaintoja. Lintuharrastajien lintuhavaintojen lisäksi metsästäjiltä kannattaa kysyä kanalintujen soidinpaikoista ja riista- ja petoeläinhavainnoista

Luontoselvityksissä tehdyt lajihavainnot suositellaan vietävän mahdollisimman pian Lajitietokeskuksen tietokantaan

Luontotyypeistä vielä tärkeä huomio: turvetuotantoalueen eteläosassa ja eteläpuolella (Näätälampi-Pahakumpu-Ristikumpu -alueella) on kallioperätietojen perusteella ultraemäksistä kivilajia ja kalliopaljastumia. Tällä alueella on mahdollista esiintyä luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisia tiukasti suojeltuja serpentiiniluontotyyppisiä. Tämä alue tulee inventoida huolellisesti serpentiinikallioiden, -kivikoiden ja -soraikoiden varalta. Jäkälä- ja sammalnäytteiden kerääminen näiltä kohteilta vaatii poikkeamisluvan ELY-keskukselta.

Heta Narumo: Yhteisvaikutusten osalta mainitsematta lienee jäi tv-hankkeet Pohj.pohjanmaan puolella: lähin vireillä oleva Kynkänsuo, Liekokylän hanke esisuunnitteluvaiheessa.

8 Neuvottelun päättäminen

Ville Kenttämää: Paljon hyvä kommentteja ja keskustelua. Pyritään huomioimaan mahdollisuuksien mukaan YVAssa ja kaavoituksessa.

Paulo Amante: Tämä on tärkeä hanke ETFuelsille. Hankkeessa halutaan huomioida kaikki tärkeät sidosryhmät.

Ennakkoneuvottelu päättyi 11.37.

Muistion hyväksyjät:

Risto Niemelä, Ranua

Olli-Pekka Vieltojärvi, Lapin ELY